

HOOFSTUK1

POSISIONERING

1. INLEIDING

Die verhale van Suid-Afrikaans gebore immigrante vorm die fokus van hierdie studie. Die studie neem 'n narratiewe verloop deurdat vyf verskillende immigrasieverhale opgeteken word as die verhale van mede-navorsers, oftewel navorsingsgenote. Ander stemme word inter-dissiplinêr toegevoeg tot die navorsing, deurdat vier respondente vanuit verskillende vakgebiede 'n bydrae lewer. Hierdie proses stel dit ten doel om 'n beter begrip van gelowiges wat immigrer te bewerkstellig. Die verhale van mense speel binne die konteks van 'n nuwe geloofsgemeenskap in Brisbane, Australië, af.

Die fokus van hierdie studie kan soos volg opgesom word:

- Die beskrywing van die verhale van gelowige Suid-Afrikaanse immigrante na Brisbane, Australië
- binne die konteks van 'n post-moderne geloofsgemeenskap
- deur van narratiewe navorsing gebruik te maak
- vanuit 'n post-fundamentele, prakties-teologiese posisionering.

Die verskillende hoofstukke handel oor die bogenoemde posisionering ten opsigte van die studie en 'n beskrywing van die verhale van immigrante om sodoende 'n beter begrip van die immigrasieproses van Suid-Afrikaners te bewerkstellig. Voorstelle sal ontwikkel word om daardeur 'n bydrae te lewer wat wyer strek as net die plaaslike konteks van die studie.

Die proses van navorsing strek oor 'n tydperk van ongeveer vier jaar. Formele gesprekke met mede-navorsers en respondente is op band opgeneem en daarna neergeskryf. Die respondente is met rede uit die vakgebiede van praktiese teologie en sielkunde gekies en sal mettertyd as 'n verdere ontwikkeling in die interpretasie van die verskillende verhale bekendgestel word. Die navorsing bestaan egter ook uit die interpretasies en bydraes van die mede-navorsers. My dank gaan aan beide die mede-navorsers en die respondente vir hulle unieke bydraes.

Vanuit die posisionering wat in hoofstuk een aan die orde gestel word, is dit nodig om hier kortliks die navorsers se bydrae tot die studie te beskryf. Dit sal later in meer detail beskryf word. Hieronder net die volgende: Ek is 'n drie-enveertigjarige getroude man wat in Suid-Afrika gebore is en alreeds vier jaar in Brisbane, Australië, woon. Gedurende my bediening van ongeveer sestien jaar as gemeenteleraar van drie verskillende gemeentes in Suid-Afrika en Australië, was die praktiese teologie my veld van belangstelling.

Die belangstelling in die immigrasieverhale van mense het vir my begin met 'n leierskapseminaar, wat gelei is deur Dr. Stephan Joubert, te Moreleta Park in 2005. Tydens hierdie seminaar is daar verwys na die groot hoeveelheid Suid-Afrikaners wat as gelowiges na die buiteland immigrer en hoe hierdie verhale van immigrant-gelowiges die wêreld kan beïnvloed. Hierdie studie het daarvandaan ontwikkel om te fokus op die verhale van gelowige Suid-Afrikaansgebore immigrante wat hervestig in een van die gewildste immigrasiebestemmings onder Suid-Afrikaners, naamlik Brisbane, Australië. Die narratiewe navorsing wat daaruit voortvloei word in hierdie proefskrif beskryf.

Die eerste hoofstuk word aan die beskrywing van die spesifieke konteks van studie en die belangrikheid van in-kontekstuele ervaringe gewy. Die metodiek van interpretasie volg hierop en die rasionaal om navorsingsgenote te gebruik word verduidelik. Verskillende interpretasies word bestudeer deurdat ware lewensverhale en ervaringe van mense in ag geneem word. Hierna volg 'n religieuse refleksie en spesifieke verwysing na mense se ervaring van God se teenwoordigheid in hulle lewens. Daarna word daar gekyk na 'n moontlike wyer bydrae van hierdie studie wat groter is as die plaaslike konteks. 'n Inter-dissiplinêre studie word voorgestel, respondente uit twee verskillende vakgebiede aangewys en 'n prakties-teologiese studie geloods.

In die tweede en derde hoofstukke word die immigrasieverhale van mense vertel en die inter-dissiplinêre stemme van vier respondente aangehoor.

Kritiese areas van verstaan word vervolgens uitgewys: In hoofstuk vier word diensbare leierskap bespreek. Hoofstuk vyf handel oor mede-navorsers se ervaring van God se teenwoordigheid in hulle immigrasieverhale. In hoofstuk ses word alternatiewe interpretasies ondersoek. Voorstelle en gevolgtrekkings word in hoofstuk sewe gemaak, met inagneming van 'n kritiese refleksie op die navorsing.

2. DIE SPESIFIEKE KONTEKS VAN STUDIE

2.1 Die aksieveld/ habitus van die navorsing

Die aksieveld van hierdie studie word gevind in die daaglikse lewens van gebore Suid-Afrikaners, wat hulself in een van die groeipunte in die Australiese

samelewing in en rondom Brisbane, Australië bevind. Die veld vir navorsing fokus spesifiek op immigrante wat as diensbare leiers in 'n post-moderne samelewing leef. Dit gaan hier oor die lewens van gelowiges, nie net op Sondag nie, maar veral hulle dag tot dag lewens van Maandag tot Saterdag, te midde van al die uitdagings wat immigrasie aan hulle stel. Die praktiese konteks is dus 'n ontwikkelende geloofsgemeenskap in die “Reformed Church of Mansfield” in Brisbane, wat rekening hou met die lewensverhale van die mede-navorsers en hulle interpretasies van die unieke omstandighede waarbinne hulle hulself bevind.

Volgens Gerkin (1997:35) is 'n Christelike geloofsgemeenskap altyd in wisselwerking met die kulturele konteks en die tradisie wat die gelowiges se Christelike identiteit gevorm het. Hierdie wisselwerking beïnvloed die individu op verskeie vlakke. Dit is vir hierdie studie van belang omrede daar na die individuele verhale van immigrasie geluister word, maar spesifiek binne die kulturele konteks van 'n geloofsgemeenskap wat aan die vorm is op 'n nuwe dinamiese manier in Brisbane, Australië. Die agtergrond en tradisie van die gelowiges sal dus ook in ag geneem word om die verband en invloed hiervan op die geloofsgemeenskap te bepaal.

2.2 Die navorser se kennis rakende die konteks en die verband tussen sy eie verhaal en die konteks

Die kennis waaroor die navorser beskik word deur drie verskillende faktore bepaal:

Eerstens ontmoet my lewensverhaal die konteks deurdat ons gesin vir 'n periode van vier jaar onself kom vestig het in 'n geloofsgemeenskap in Brisbane,

Australië. Meer as 80% van hierdie geloofsgemeenskap bestaan uit Suid-Afrikaansgebore immigrante na Australië. Die oorblywende bykans 20% van die geloofsgemeenskap word verteenwoordig deur gereformeerde lidmate van die Christian Reformed Church, Mansfield, in Brisbane, wat oorwegend Australiese burgers is omdat hulle ouers in die 1950s uit Nederland geëmigreer het en hulself in Australië kom vestig het. Hierdie studie sal net fokus op die verhale van Suid-Afrikaans gebore gelowiges wat as diensbare leiers optree in die breër gemeenskap van Brisbane of anders gestel, daar waar hulle woon en werk. Ek beskik dus oor eerstehandse kennis en ervaring deurdat ek die lewenswêreld van die mede-navorsers op 'n daaglikse basis deel.

Tweedens is ek as navorser geïnteresseerd in die prakties-teologiese ontwikkeling van geloofsgemeenskappe wêreldwyd. My belangstelling in hierdie veld het in 2005, tydens 'n leiersweek wat Dr. Stephan Joubert aangebied het, ontstaan. Die e-kerk bediening en spesifiek die gedagte van e-gemeenskappe wat wêreldwyd in 2006 begin ontstaan het, het by my die besef gelaat dat daar baie Suid-Afrikaansgebore gelowiges is wat hulself in die buiteland bevind met 'n behoefte om aan 'n geloofsgemeenskap te behoort. Die verhale van gelowige Suid-Afrikaansgebore immigrante na Brisbane wat ook so 'n soeke na 'n geestelike tuiste het, sal die basis van hierdie studie vorm. Die waardes en uitgangspunte van die e-gemeenskappe is volgens Lombaard (2006:1), wat 'n medewerker van Dr. Stephan Joubert is, nie 'n bloudruk nie – daar is geen vaste model nie, slegs gedeelde Bybelse waardes, binne sinvolle verhoudings. Die lewensverhale van die mede-navorsers sal gedokumenteer word in hul soeke na 'n nuwe geestelike tuiste in 'n nuwe land, binne 'n nuwe kultuur en te midde van 'n post-moderne samelewing.

Derdens en laastens dra ek as praktiese teoloog en navorser ook my eie lewensverhaal in die konteks in. Ek is 'n leraar van die Nederduitse Gereformeerde Kerk met dertien jaar ervaring in die bediening en is reeds twee jaar lank aan die Christian Reformed Church, Mansfield as predikant verbonde.

Met die aanvang van die studie en tydens groot dele van die navorsing het ek myself buite die geriefsone van 'n gemeentebediening bevind. Met 'geriefsone' word bedoel dat ek nie 'n vaste inkomste gehad het nie en aanvanklik self ook die belewenisse met immigrante, wat van voor af 'n nuwe lewe in 'n nuwe land moet konstrueer, kon deel.

Hier is twee aspekte van belang. Eerstens moes ek waak om nie eensydige teologiese insette te lewer nie. Die bedieningservaring wat ek binne die konteks van twee verskillende Nederduits Gereformeerde gemeentes die afgelope dertien jaar opgedoen het, dra egter by tot 'n verstaan van kerkwees in hierdie gesamentlike soeke na 'n nuwe geloofsgemeenskap. Die gebruik van mede-navorsers en respondente, wat later verduidelik sal word, gee integriteit aan 'n proses wat andersins groot gebreke sou kon vertoon, as gevolg van die gevaar van 'n moontlike eensydige interpretasie deur my as navorser alleen.

Tweedens kon ek die ervaringsveld ten volle met die mede-navorsers deel, aangesien hulle my aanvanklik, toe hulle verhale vertel is, nie as hulle gemeenteleraar beleef het nie. Hierdie is 'n unieke geleentheid vir navorsing en die lewensverhale van mede-navorsers sal ontvou in eie kontekstuele en konkrete ervarings, wat die kontemporêre werklikheid van gelowige mense wat immigrer, insluit.

2.3 Die verhouding tussen navorser en konteks

Om die verhouding tussen die konteks en myself te verstaan is dit volgens Pattison (2000:135-141) nodig om die metode van kritiese dialoog te verstaan.

- Eerstens dra elke navorser sy/haar eie idees, geloofsoortuiging, gevoelens, persepsies en voorveronderstellings in die studie in.
- Tweedens het die spesifieke Christelike tradisie vanwaaruit die navorser kom 'n bepaalde invloed op sy idees, oortuiging en veronderstellings.
- Derdens moet die invloed van die hedendaagse wêreld nie onderskat word nie en gevolglik sal die studie deeglik hiermee rekening hou. Die doel van kritiese dialoog is om 'n dieper verstaan te weeg te bring.

My verhouding met die konteks word gevind in die feit dat ek goeie verhoudings opbou met mede-navorsers in die soeke na 'n sinvolle geloofsgemeenskap in Brisbane wat beantwoord aan die behoeftes van gelowiges wat in Suid-Afrika gebore is en na Australië geïmmigreer het. Hierdie reis van gelowige immigrante is die ruggraat van hierdie studie en ek as navorser is in die bevoorregte posisie om die reis met die mede-navorsers mee te maak.

Hier is dit nodig om die volgende kritiese opmerkinge rondom my verhouding met die mede-navorsers te maak binne die *sosiaal konstruksionistiese* metode van navorsing. Die mede-navorsers is deelnemers aan die proses en nie maar bloot subjekte van die studie nie. Dit beteken dat hulle as navorsingsgenote 'n unieke bydrae tot die studie maak. As navorser verbind ek myself dus tot die interpretasies en die soeke na betekenis binne die konteks deur die mede-navorsers. Die gevolg hiervan is dat die taalwerklikheid van gespreksgenote duidelik gehoor en opgeteken word. Hulle eie verhale word opgeteken en die verhale word toegelaat om te ontvou binne die konteks van die werklikheid waarbinne hulle hulself bevind.

Die proses word aanvanklik in beweging gebring deur van semi-gestruktureerde gesprekke (Bylaag 1) gebruik te maak. Bosman (2001:86) wys egter op die belangrikheid daarvan om ruimte te skep in die gesprekke, sodat mede-navorsers se verhale werklik toegelaat word om te ontvou. Hiermee word duidelik rekening gehou. Die inligting word dus grootliks bekom deurdat die navorsingsgenote as immigrante toegelaat word om hulle eie verhaal volgens hulle eie unieke ervarings te vertel. Rubin & Rubin (1995:5) maak voorsiening vir die gebruik van beide ongestruktureerde en semi-gestruktureerde gesprekke in kwalitatiewe navorsing en derhalwe wend hierdie navorsing beide kanale aan in die soeke na 'n ware weergawe van die lewensverhale van die mede-navorsers.

Volgens Elmesky (2005:9-12) is respek vir gespreksgenote van kardinale belang. In hierdie studie kulmineer die verhouding tussen navorser en mede-navorsers in die sensitiewe aanhoor en hantering van verskillende mense se omstandighede, agtergronde en kontekste.

Die narratiewe benadering maak dit moontlik om die lewensverhale van mense wat as gelowiges geïmmigreer het, te hanteer. Sodoende word hulle verlies aan 'n geestelike tuiste opgeteken en betekenis word gesoek in hulle nuwe lewensomstandighede met die dinamiek van verskillende nuwe invloede in hulle lewensverhale. Dit noodsaak die navorser om ten opsigte van die post-moderne wêreld verantwoordbaar te wees en die invloed daarvan op mense se lewens te ondersoek.

Die konteks sluit dus die mede-navorsers in en hul verhouding met die nuwe omgewing en gemeenskap waarbinne hulle hulself bevind, is van belang. Die vraag word gevra of die post-modernisme 'n bepaalde invloed op die gemeenskap het en ook gedeeltelik aanleiding gegee het tot die keuses van Suid-Afrikaners om in die buiteland te vestig al dan nie.

Bosman (2001:22) wys op die volgende onderskeidinge wat gehandhaaf moet word in enige bespreking waar daar sprake is van groot verskuiwings in 'n samelewing:

- Eerstens val die klem op verskuiwings in die gemeenskap self, wat met die manier waarop die gemeenskap georganiseer word, te make het. Hier is dit vir hierdie studie van belang om aan die politieke bestel van Suid-Afrika, die herstrukturering van die werkskrag in Suid Afrika en die opvoedingsstelsel wat verander het, aandag te gee, insoverre dit die lewens van die mede-navorsers raak.
- Tweedens moet die verskuiwings in die kultuur onderskei word van ander verskuiwings wat gelyklopend plaasvind. Hierdie veranderinge het te make met die wyse waarop mense in 'n bepaalde gemeenskap hul werklikheid interpreteer. Dit is ook 'n interessante veld van hierdie studie wat verder ontgin word, aangesien Suid-Afrikane in Brisbane verskillende omgewings, agtergronde en woonplekke verteenwoordig. Die verskille in kultuur en agtergrond kulmineer in 'n enkele nuwe geloofsgemeenskap in Mansfield, Brisbane. Hierdie gemeenskap is dus nie per sé 'n gemeenskap van eendersdenkendes nie en 'n diverse kultuur is binne hierdie geloofsgemeenskap in Brisbane 'n realiteit.
- Laastens word daar gelet op verskuiwings wat in die diskoers oor 'n gemeenskap uitgewys word. Hier handel dit oor veranderinge in die dominante beskouings van lede van die gemeenskap, die interpretasie van die media en die invloed wat dit het op die gemeenskap. Hierdie invloed vorm deel van die narratiewe wat nagevors word en dit word

aan die orde gestel as werkende kragte in die Brisbane-samelewing wat ondersoek word.

Hier is dus sprake van 'n inter-dissiplinêre benadering, wat ontwikkel en vorm aanneem, soos wat die verhale ontvou en nuwe ervarings opgeteken word. Daar word betekenis en waarde aan die ervarings toegeken deur die mede-navorsers self, wat elk 'n unieke bydrae tot hierdie studie lewer.

2.4 Die navorser se teologiese posisionering en die invloed daarvan op die verhouding met die konteks en vice versa

Ek beskou myself as 'n praktiese teoloog en wil dit verduidelik aan die hand van Pattison en Woodward (2000:6-7) wat die volgende riglyne stel vir *Praktiese Teologie*:

Praktiese teologie is op die praktyk gefokus. Hierdie praktyk staan in verhouding tot 'n spesifieke Christelik-teologiese tradisie wat in 'n spesifieke geloofsgemeenskap gevind word. In hierdie geloofsgemeenskap is daar 'n spesifieke bediening en praktiese teologie het te make met *hoe* hierdie bediening in die praktyk gestalte vind. Dit alles is in die kontemporêre gebruike van die dag en die spesifieke plek waar mense hulself bevind ingebed.

'n Definisie van praktiese teologie wat die uitgangspunt van hierdie studie verduidelik lui so: "Practical Theology is a place where religious belief, tradition and practice meets contemporary experiences, questions and actions and conducts a dialogue that is mutually enriching, intellectually critical and practically transforming" (Pattison en Woodward, 2000:6).

Alvorens die invloed van my teologiese posisionering op die verhouding met die konteks en vice versa bespreek kan word, is dit nodig om eers 'n kort oorsig oor die *narratiewe benadering* te gee.

Die keuse vir 'n narratiewe benadering en 'n oop dialoog val volgens van Huyssteen (1997:182) in drie dele uit:

- Eerstens is daar die beskrywende fase. Hier is dit belangrik om die volle verhaal vas te vang en met 'n holistiese benadering te soek na die historiese, psigologiese en sosiale kante van die verhaal en dit bloot te beskryf.
- Daarna vind die tweede fase in die proses van verstaan of verduideliking plaas. Hier is dit noodsaaklik om 'n dialoog te fasiliteer waar verskillende rolspelers vanuit verskillende vakdissiplines in gesprek met mekaar tree en die taalgebruik van elkeen aan die orde gestel word. Die kuns is om die verskillende tale van mense te hoor, raak te sien en te kodeer.
- Die derde fase word beskryf as die regverdiging van die interpretasie wat gemaak word. Hier is dit nodig om die voorbeeld van die Christelike geloofsgemeenskap goed te bestudeer, ten einde te verstaan waarom mense hulle eie waarheid in 'n spesifieke situasie en konteks sien en dit as die werklikheid beleef.

Die bogenoemde drie fases is belangrik aangesien dit binne die narratiewe benadering in praktiese teologie, die epistemologiese probleem aanspreek.

Epistemologie ondersoek die oorsprong, aard, metodes en beperkinge van menslike kennis. Die narratiewe benadering stel die realiteit van kontemporêre teologie suksesvol aan die orde deurdat mense se ervarings beskryf, verstaan en geïnterpreteer word.

My eie teologiese posisionering beïnvloed die konteks deurdat ek 'n spesifieke beklemtoning in die studie indra deur te fokus op diensbaarheid as onlosmaaklike deel van geestelike leierskap. Grenz en Franke (2001:17) vra na die doel van teologie en stel dit dan duidelik dat dit diensbaarheid is, deurdat die kerk gelowiges in Christelike geloofsgemeenskappe behoort te bedien. Hierdie teologiese beeld is myns insiens deel van die praktiese teologie en belangrik in die narratiewe benadering, wanneer gelowiges in gespek met mekaar en die wêreld waarbinne hulle hulself bevind, bly.

Pinnock (1990:182) verduidelik voorts dat teologie 'n sekondêre taal behoort te wees wat deur gelowiges gepraat word, met die doel om oor die primêre verhaal van die Evangelie te besin. Die verhouding tussen teologie en die verhaal van Christene in die wêreld, kulmineer in diensbare leierskap. Die konteks beïnvloed dus die studie en my posisionering deurdat die oop verhale van mense in hierdie nuwe geloofsgemeenskap in Brisbane aangehoor en vertel word.

Phillips (1988:7) tree tot die teologiese debat toe deur te sê dat daar verskillende teorieë en hipoteses bestaan wat uiteindelik oor die vraag handel of God bestaan al dan nie. Die doelwit is dan om die hipotese as waar of onwaar te bewys. Hierdie studie wil egter heeltemal wegbeweeg van 'n metodiek om enige hipotese te stel, maar wil eerder na die praktiese toepassing kyk en vanuit die praktyk vra wat ter sake is in die konteks van die studie. As sulks is die studie dus nie filosofies van aard nie, maar prakties in die ware sin van die woord. Die werklike lewens van mense en hulle ervaring van God se teenwoordigheid in hulle lewens word vanuit hulle eie konteks, omstandighede en kulturele invloede ondersoek.

Dit is belangrik om daarop te let dat mense hulself en hulle optrede verdedig in die lig van die *kultuur* waartoe so 'n persoon behoort. Bruner stel dit duidelik deur te sê dat die kultuur die karaktereienskappe en konsepte dra waarbinne die individu hom/haarself regverdig. Hierdie konsepte noem hy 'n "volk-psigologie" wat soos volg beskryf word: "All cultures have as one of their most powerful constitutive elements a folk psychology, a set of more or less connected, more or less normative descriptions about how humans tick" (Bruner, 1990:35).

Hierdie studie fokus op die verhale van gelowige mense wat geïmmigreer het en hulself nou bevind in 'n posisie om in te skakel by 'n nuwe geloofsgemeenskap met 'n nuwe kultuur. Vanuit hierdie kultuur interpreteer en regverdig mede-navorsers hulle immigrasiebesluit en sodoende word die konteks van studie beïnvloed.

2.4.1 Teologiese posisionering

2.4.1.1 Teologie in 'n post-moderne paradigma

Ek plaas myself in 'n *post-moderne* paradigma ten opsigte van die konteks waarbinne hierdie studie plaasvind. Alhoewel daar volgens Scheepers (1998:19) nie konsensus bestaan oor die begrip, betekenis en selfs die geldigheid van hierdie begrip nie, is dit aan die hand van die groot aantal publikasies oor post-modernisme 'n voldonge feit dat daar 'n reaksie op die moderne samelewing is. Bosman (2001:13) maak die opmerking dat post-modernisme op allerlei terreine van die lewe te vinde is.

Volgens Bosman (2001:11) het daar gedurende die tweede helfte van die twintigste eeu 'n paradigmaskuif ten opsigte van die kulturele wêreldverstaan plaasgevind. Hierdie paradigmaskuif vanaf die modernisme na die post-modernisme het ook 'n bepaalde invloed op die teologie van die dag. Jonker en Heyns (1977:132-7) praat van Teologie as 'n "antwoordende spreke" op die openbaring van God, vanuit 'n bepaalde tyd en vir 'n bepaalde tyd. Hiervolgens het die kulturele skuif van die tyd waarbinne mense leef dus 'n bepaalde invloed op die teologie.

Tabel 1 het ten doel om die beweging van modernisme na post-modernisme te verklaar deur die verskille uit te wys ten einde 'n beter greep op post-modernisme te verkry.

TABEL 1: 'N VERGELYKING TUSSEN MODERNISME EN POST-MODERNISME

Modernisme	Post-modernisme
Rasionele en intellektuele kennis	Intuïtiewe kennis, leer deur ervaring en emosionele klem
Outoritêre styl	Buigsaamheid en styl van openheid
Monargieë	Demokrasieë
Tradisie en klem op spesifieke kultuur	Populêre kultuur, kommersialisering van plesier
Dissipline	Hedonisme
Absolute waarhede	Relatiewiteit
Bepanning	Eksperimentering
Homogeniteit	Heterogeniteit
Sekerhede, sisteme en sintese	Skeptisisme en dekonstruksie

(Goudzwaard 1998:7-8, Rossouw 1995:77 en Du Toit 2000:24-30)

'n Vernuwende geloofsgemeenskap is aan die vorm tussen Suid-Afrikaansgebore gelowiges en Australiese Christene in Brisbane. Hier is dit dus van belang om te let op die verhale van mense wat hulself in 'n totaal nuwe lewenswêreld bevind. Hulle denke, styl en wyse waarop hulle die nuwe konteks rondom hulle interpreteer, word op een of ander manier deur die post-moderne wêreld waarbinne hulle hulself bevind, beïnvloed.

Vanuit Tabel 1 is dit duidelik dat hierdie studie deeglik met die post-modernisme rekening hou. Wanneer die verhale van navorsingsgenote vertel word, word hulle *lewenservaringe* beskryf. Die *kultuur* waarbinne hierdie studie plaasvind sal later in hierdie studie ondersoek word en die invloed daarvan sal duidelik uitgewys word. Die navorsingsbenadering waarvoor ek kies is nie 'n soeke na *absolute waarhede* nie, maar prosesse van *dekonstruksie* word aan die orde gestel om die werklike interpretasies van navorsingsgenote weer te gee.

Die diversiteit van verskillende lewensterreine veroorsaak dus dat dit onmoontlik is om 'n absolute definisie vir post-modernisme te gee (Bosman, 2001:14). Dit beteken egter nie dat post-modernisme nie 'n realiteit in die lewens van immigrante in Brisbane is nie. Hierdie prakties-teologiese studie poog juis om die uitdagings en geleenthede van post-modernisme raak te sien en te benut.

2.4.1.2 'n Prakties-teologiese epistemologie vanuit 'n sosiaal-konstruksionistiese wetenskapteorie

Binne die post-moderne raamwerk kies ek vir die *sosiaal-konstruksionistiese wetenskapteorie*. Hierdie teorie gaan van die veronderstelling uit dat mense sekere konstrunkte oor hulle werklikheid konstrueer en dan daaraan betekenis

heg. Dit hou ook verder rekening met die rol wat tradisie speel in die vorming van menslike waardes waarmee daar in 'n spesifieke situasie geleef word.

My motivering vir hierdie keuse vind ek in die volgende woorde van Gergen (1999a: www.swarthmore.edu): "From a constructionist perspective, the traditional attempt to test hypotheses about universal processes of the mind (cognition, motivation, perception, attitudes, prejudices, self conception) seems at a minimum misguided and more tragically, an enormous waste of resources (intellectual, monetary, temporal, material). Not only is the subject matter itself a social construction, thus not subject to empirical evaluation outside a particular tradition of interpretation, but such research represents the arrogation of a uniquely western ontology of the mind to the status of the universal. "

Ek maak dus 'n keuse om binne die sosiaal-konstruksionistiese metode die navorsingsproses van hierdie prakties-teologiese studie te hanteer. Die hoofrede is omdat dit 'n deelnemende navorsingsproses is waar die waarheid van gebeure nie deur die teorie of die navorser bepaal word nie. Hier is sprake van navorsingsgenote wat saam soek na betekenis en eie interpretasies van gebeure in hul lewenswêreld maak. Elkeen is deel van die navorsingsproses. 'n Navorser in die sosiaal-konstruksionistiese metode staan dus in verhouding met die konteks en sy navorsingsgenote of deelnemende navorsers.

Ganzevoort (2002:35-39) bespreek 'n *prakties-teologiese epistemologie* vanuit 'n *sosiaal-konstruksionistiese* oogpunt. Hy beklemtoon dat daar 'n eerste en 'n tweede orde diskoers is waaraan 'n navorser moet aandag gee. 'n Diskoers kan volgens Mustin soos volg saamgevat word: "A discourse is a system of statements, practices and institutional structures that share common knowledge" (in Freedman and Combs, 1996:42). Ganzevoort (2002:35-39) stel 'n eerste orde diskoers as die verwysingsdimensie van taalaanwending voor. Die spreker gebruik taal op 'n spesifieke wyse om na sekere sake in sy/haar fisiese

leefwêreld of in sy/haar gedagtes te verwys. Die tweede orde diskoers is die deelnemende dimensie van taal wat verwys na die manier waarop woorde iets tot die sosiale wêreld bydra. Die bogenoemde staan bekend as sosiale diskoers of gesprekvoering. In hierdie studie word taal aangewend om die verhale van mede-navorsers te vertel. Die deelnemende dimensie van taal sal aangewend word om mede-navorsers toe te laat om eie interpretasies van hulle verhale weer te gee.

Kennis word opgedoen aan die hand van die verhale wat navorsingsgenote vertel. Hierdie kennis ondergaan 'n proses van die *dekonstruksie* van verskillende diskoerse, alvorens daar 'n dieper verstaan van die verhale kan wees. Die dekonstruksie van verhale behels dat daar na betekenis gesoek word wat dieper lê as net die aantekeninge van chronologiese gebeure en feite. Gebeure, stellings en strukture is ineengewef in die verhale en verstaan word moontlik gemaak deur 'n proses van dekonstruksie van die kennis waarvoor 'n verhaal beskik op 'n gegewe tyd binne 'n bepaalde konteks.

“The very meaning and mission of deconstruction is to show that things – texts, institutions, traditions, societies, beliefs and practices of whatever size and sort you need – do not have definable meanings and determinable missions, that they are always more than any mission would impose, that they exceed the boundaries they currently occupy” (Caputo, 1997:31). Hiervolgens is die doel van dekonstruksie dus om nuwe interpretasies te open. Die nuwe interpretasies word bespreek, vrae word gevra en navorsing vind plaas deurdat die volle verhale aangehoor word.

Uit die verhale wat aangehoor word, word kennis opgedoen. Foucault (1998:338) meld dat mag en kennis aan mekaar verbonde is en in die samelewing, verhoudings, ekonomie, politiek en die godsdiens tot uiting kom. Hy redeneer dat institusies verskeie vorme aanneem en dat daar verskillende soorte

institusies in die samelewing teenwoordig is. Foucault sien die 'self' as 'n institusie op sy eie, wat in hierdie studie in die navorsingsgenote gestalte vind. Hy beskryf die verhoudinge tussen institusies as 'n interaksie van mag. Hierdie studie sal die onderliggende verhoudinge dekonstrueer en vra na die verhouding tussen mag en kennis in die samelewingsverbande waarbinne die immigrante hulself bevind.

Die vraag bestaan: "Hoe word kennis verkry?" Volgens Van der Westhuizen (2008:13) is daar nog meer vrae wat by hierdie aanvanklike vraag gevra moet word, naamlik:

- Hoe verstaan ons kennis?
- Wat weet ons oor kennis?
- Hoe interpreteer ons kennis?

Hy verduidelik hierdie vrae aan die hand van 'n *epistemologie*, wat 'n metodologie is waarvolgens daar aansprake op kennis gemaak word, spesifiek ten opsigte van die bogenoemde vrae. Hier handel dit oor sisteme, hoe sisteme werk, die velde van belangstelling van die mede-navorsers en hoe institusies funksioneer. Kennis hieroor help die verstaan en die prosedure van verstaan met die doel om verskillende diskoerse te dekonstrueer.

Volgens Elgin (1998:27) is daar drie klassifikasies vir 'n epistemologie:

- Teorieë van perfekte prosedure waar redes en gevolgtrekkings algemeen aanvaar word. Dit impliseer dat die prosedures waarvolgens kennis verkry word, sonder gebrek is.
- Teorieë van nie-perfekte prosedures waar daar nie altyd geldende gevolgtrekkings gemaak kan word nie.

- Teorieë van suiwer prosedure waar die waarheid as uitkoms bereik word deurdat 'n gemeenskap die waarheid as produk van die prosedure beskryf.

Hierdie studie kies vir die derde klassifikasie hierbo en die verhale van die mede-navorsers word prakties-teologies ondersoek met 'n epistemologie in gedagte wat soek na die suiwer waarheid van die verhale op alle vlakke. Elgin (1998:27) beskryf dit soos volg: "Consensus is achieved – when, that is, the community agrees that its objectives have been realized – a result becomes part of the corpus of knowledge."

Sosiale konstruksionisme voeg 'n nuwe dimensie by die epistemologie wat hierbo beskryf is. Gergen (1999:33) beskryf sosiale konstruksionisme as die interpretasie en praxis van die self, die waarheid, objektiwiteit, wetenskap en moraliteit. Sosiale konstruksionisme fokus dus op die sosiale momente wanneer mense, gemeenskappe en kulture in Brisbane ontmoet en is in lyn met die epistemologie van suiwer prosedure, soos hierbo bespreek.

Die navorsing van hierdie studie berus op die verstaan dat kennis sosiaal gekonstrueer word en dat die navorser nie alleen met navorsing besig is nie. Daar ontwikkel 'n dinamiese dialoog tussen die navorser en die mede-navorsers sodat die verstaan van die immigrasieverhale tussen mense in hulle sosiale konteks plaasvind. Die epistemologiese verstaan behels dus 'n proses van gemeenskaplike verstaan vanuit die verhale wat vertel word. Tydens hierdie proses ontmoet die mede-navorsers die navorser en die konteks om verstaanshorisonne los te maak word gefasiliteer, wat in 'n eensydige benadering nie moontlik sou wees nie.

2.4.1.3 'n Narratiewe benadering tot praktiese teologie

Die *narratiewe benadering* is 'n sinvolle voertuig waardeur die verhale van die medenavorsers opgeteken kan word om sodoende betekenis daaraan te heg. Die narratiewe benadering hou die voordeel in dat die stemme van alle mede-navorsers gehoor word. Ek kies vir die begrip mede-navorsers omrede die mede-navorsers aktief deelneem aan die navorsingsproses en nie bloot subjekte van studie is nie. Die mede-navorsers se lewensverhale word aangehoor en op 'n verhoudingsgebaseerde wyse word aan hulle die ruimte gegee om self betekenis aan hulle eie lewensverhale te gee.

Volgens Mishler (1986:67) hou die narratiewe benadering groot voordeel in, deurdat die stories van mense – hul lewensverhale – 'n baie komplekse proses aan die gang sit. Die studie word nie bepaal deur die navorser wat grense aan die verhale van mense stel nie. Daar word werklik geluister na die stories wat hulle het om te vertel om sodoende betekenis aan hul eie konteks toe te ken.

Hermeneutiek is aanvanklik gesien as die dissipline van kontekstuele interpretasie, maar gedurende die negentiende en vroeë twintigste eeu is die bogenoemde interpretasie verbreed om menslike aksie in te sluit (Ricoeur, 1977:10). Die narratiewe benadering het hierby in teologiese navorsing 'n groot bydrae om te lewer. Die tegniek van beskrywende verhale laat spesifiek ruimte vir die inagneming van kulturele en tradisionele aspekte toe. Om mense se optrede in hierdie studie prakties-teologies te verstaan word daar dus gekies om 'n narratiewe benadering te volg.

Phillips (1994:15) werp voorts lig op 'n interressante aspek wat uitloop op die gedagte dat daar in gemeenskappe gewoonlik 'n werkbare konsensus bestaan waarvolgens sekere kriteria ontwikkel om 'n beter verstaan te bewerkstellig.

Hierdie studie sal die kulturele aspekte van oorsprong en die eie tradisies wat die mede-navorsers indra onder die loep neem en vra na die betekenis daarvan in die geloofsgemeenskap van Mansfield Christian Reformed Church in Brisbane. Die studie neem dit egter ook in ag dat daar 'n eiesoortige kultuur aan die ontwikkel is onder Suid-Afrikaansgebore immigrante. 'n Prakties-teologiese ondersoek word dus geloods na nuwe waardes en nuwe verhoudinge, gegewe die nuwe situasie waarbinne immigrante hulself bevind.

Die prakties-teologiese vraag ontstaan nou na die geloofwaardigheid van die verhale van mense wat 'n lewe maak in 'n land wat nie hulle geboorteland is nie. Bruner (1986:14) maak 'n sterk saak uit dat daar 'n wesenlike verskil is tussen 'n spekulatiewe verhaal en 'n ware verhaal. Hierin wil ek hom ondersteun en voer gevolglik aan dat die verhale van immigrante wat in die Brisbane-omgewing 'n lewe herkonstrueer, 'n werklikheid ('n ware verhaal) is met groot geloofwaardigheid. Dit word duidelik soos wat die verhale ontvou.

Ricoeur (1991:22) sien 'n verhaal as 'n reeks gebeure binne 'n sekere tyd. Hy redeneer dat die storie egter 'n spesifieke vorm aanneem op 'n spesifieke tydstip. Hierdie studie handel oor 'n tydperk in die lewens van mense wat onlangs geïmmigreer het en hulself nou in 'n nuwe omgewing bevind. Daar is verskillende en veranderende diskoerse, tekste, sub-tekste, behoeftes, begeertes en geloofsoortuigings wat deel uitmaak van hulle onderskeie verhale.

Schrag (1992:94) maak die stelling dat al die bogenoemde dimensies in die verhale van mense ineengewef is en van mekaar afhanklik is. Dit moet in ag geneem word wanneer daar na die waarheid, in die interpretasie van alle gebeure wat deel uitmaak van die volle verhaal wat mense vertel, gesoek word. Die verstaan van die verhaal vind egter eers plaas wanneer die wêreld van die teks en die leser mekaar ontmoet (Ricoeur, 1991:26).

Hierdie gedagte word verder ontwikkel deur Gadamer (1998:193) wat oorspronklik die dialoog tussen mense beskryf het as die manier van verstaan. Hy sien die narratiewe benadering as die wyse waarop mense deur middel van woorde mekaar ontmoet en verstaan. Die interpretasie van gebeure vind dus tussen mense en in dialoog plaas om 'n semantiese geheel te verkry wat saamgestel is deur die verskillende verhale van navorsingsgenote wat beskryf word.

Die vraag of 'n verhaal 'n goeie narratiewe lyn aandui wat dit die moeite werd maak om te vertel, moet beantwoord word. Connely en Clandinin (1990:8) doen aan die hand dat so 'n verhaal meer as net geloofwaardigheid moet besit. Dit moet ook 'n algemene waarheidskomponent bevat. Hulle beweer verder dat kontekstualiteit, 'n duidelike ooreenstemming en oortuiging ook deel uitmaak van die totale verhaal. Die fokus van hierdie studie lê daarin dat die geloofsoortuiging van immigrante hulle skuif na Australië en 'n nuwe omgewing met 'n nuwe kultuur en vreemde konteks, beïnvloed het.

2.4.1.4 'n Post-fundamentele teologie

Ten slotte kies ek hier vir 'n *post-fundamentele benadering* (wat in die volgende afdeling in detail bespreek word), met in agneming dat die studie binne die veld van praktiese teologie plaasvind. Die studie hou rekening met die invloed wat tradisie op die vorming van waardes in 'n spesifieke samelewing het (Van Huyssteen, 1997:4). Daar word na die verhale van mede-navorsers geluister, ten einde te bepaal of immigrasie en die inskakeling in 'n nuwe samelewing die konstruksie van 'n nuwe kulturele omgewing tot gevolg het al dan nie.

2.4.2 Die invloed van die teologiese posisionering op die verhouding met die konteks

2.4.2.1 Die konteks van studie

Die konteks van studie word gevind in die oorvleueling van die gespreksgenote se verskillende immigrasieverhale wat mekaar in 'n post-moderne geloofsgemeenskap in Brisbane ontmoet. My eie teologiese posisionering het 'n bepaalde invloed op die omgewing, in die sin dat ek as praktiese teoloog funksioneer binne die raamwerk van deelnemende navorsing. Volgens Müller en Schoeman (2004:9) is een van die voordele van hierdie benadering dat gemeenskappe vrygemaak word van 'n bestel van orde en kontrole. Die klem val op die verstaan van die konteks deur almal wat aan die studie deelneem. My eie interpretasies, sowel as die interpretasies van mede-navorsers sal dus die konteks van die studie beïnvloed.

Ek glo dat die konteks van gebore Suid-Afrikaners wat hulself sonder geestelike tuiste in die buiteland bevind, ook 'n bepaalde invloed op my as navorser sou kon hê, omrede ek myself nie in diesulkes se situasie kon indink nie. Hierdie leemte in my verstaan het ek gedeeltelik oorbrug deurdat ek self verhuis het na Brisbane en sodoende dieselfde multi-dimensionele invloede waaronder die navorsingsgenote lewe, eerstehands beleef. Die behoeftes wat bestaan was ver verwyder van die konteks wat as gemeentepredikant aan my bekend was. Die feit dat ek as navorser vir die afgelope vier jaar in die Brisbane-gemeenskap gevestig is, hou die voordeel in dat ek deel word van die gemeenskap en dat daar genoeg tyd is om vertrouensverhoudinge binne die gemeenskap op te bou.

Volgens Phillips (1994:14) is die tydperk na die Tweede Wêreldoorlog van wesenlike belang, wanneer die vraag na teologie in mense se lewens gevra word. Die stryd wat hy beskryf word gevind in verskeie pogings om 'n epistemologie, waarvolgens ons as mense soek na betekenis en 'n sinvolle manier van lewe, daar te stel.

Brunner (1990:1) sluit hierby aan deur te verwys na 'n kognitiewe revolusie wat plaasgevind het deur die insig dat mense se beweegredes in hulle rede, motiewe en begeertes gevind word. Hierdie studie se navorsingskomponent hou deeglik hiermee rekening. Soos Brunner, glo ek ook dat ons verder wegbeweeg van 'n verstaan van die werklikheid as ons sake slegs vanuit 'n kognitiewe oogpunt bestudeer. Vir hierdie studie is dit dus nodig om betekenis te soek in die motiewe en begeertes van gebore Suid-Afrikaners wat in die buiteland, om welke rede ookal, 'n bestaan voer.

Volgens Van Huyssteen (1997:12) hoort teologie en spesifiek ook praktiese teologie, midde-in 'n inter-dissiplinêre gesprek. Die rede hiervoor is dat menslike ervaring op 'n holistiese vlak van kritiese belang is. 'n Kognitiewe beskrywing bevat nie die volle verhaal nie. Die interdissiplinêre gesprek word deur die post-fundamentele model gefasiliteer om die werklike realiteit waarbinne mense leef, weer te gee. Daar word gepoog om te soek na betekenis en om kennis op te bou, ook op die vlak van geloof (Van Huyssteen, 1997:20).

Hierdie teologiese posisionering beïnvloed dus die konteks deurdat dit die geloofsdimensie wat uitmond in menslike ervaring, in ag neem. Verder laat dit ruimte vir die inter-dissiplinêre gesprek om plaas te vind en die interpretasies van Suid-Afrikaansgebore mede-navorsers in Brisbane word aangehoor en vorm op hierdie manier 'n onmisbare deel van die studie.

2.4.2.2 Post-fundamentele praktiese teologie

Dit is belangrik om daarop te wys dat die *post-fundamentele model* onderskei moet word van die fundamentele en nie-fundamentele modelle (Van Huyssteen, 1997:4).

Die *fundamentele prakties-teologiese benadering* laat nie ruimte vir wetenskaplike gegewens of 'n oop gesprek, waar verskillende benaderings oorweeg word, nie. Om vir so 'n model te kies, sou beteken om nie in gesprek met enige ander dissipline te gaan nie. Die gevolg sou 'n teologie wees wat nie verantwoordbaar is nie.

Die *nie-fundamentele model* is 'n reaksie op die bogenoemde, deurdat kennis relatief verklaar word. Dit bring 'n eie stel probleme, aangesien die wetenskap en teologie elkeen hulle eie uiteenlopende interne kriteria en oortuiging het en die gesprek tussen die dissiplines eintlik dan geen raakpunte oplewer nie. So 'n model sou ook nie geskik wees vir hierdie prakties-teologiese studie nie.

Die *post-fundamentele benadering* staan binne die praktiese teologie as 'n derde moontlikheid teenoor die bogenoemde twee benaderings en maak dit duidelik dat 'n inter-dissiplinêre gesprek van kritiese belang is. Dit is dus nodig om te verstaan dat teologie nie meer in isolasie binne die post-fundamentele raamwerk bedryf word nie. Die *post-fundamentele benadering* gaan van die veronderstelling uit dat teologie en wetenskap in verhouding staan en dat daar, ten einde die waarheid te rekonstrueer, definitiewe areas van oorvleueling gesoek behoort te word (Van Huyssteen, 1997: 24-25).

Die belangrikste bydrae van hierdie benadering is myns insiens die feit dat die teologie 'n wetenskaplike vennoot in 'n inter-dissiplinêre gesprek word. Van Huyssteen (1997:4) maak die opmerking dat post-fundamentele teologie 'n kritiese rol speel deurdat dit die konteks ten volle in ag neem. Die geloofsdimensie word in hierdie studie binne die nuwe kultuur wat aan die vorm is in die geloofsgemeenskap in Mansfield, Brisbane, ondersoek. Die onderliggende teologiese tradisies van mede-navorsers is 'n belangrike aspek wat bepaalde invloede op die nuwe geloofskultuur in Brisbane indra. Dit maak deel uit van die konteks en vorm die verstaan van mense binne hulle omgewing.

2.4.2.3 Transversale rasionaliteit

'n Post-fundamentele benadering baan die weg vir die interpretasie van ervaringe en terselfdertyd wil dit verder as die plaaslike gemeenskap 'n inter-dissiplinêre gesprek open. Hierdie inter-dissiplinêre, post-fundamentele gesprek vind binne 'n narratiewe benadering plaas, deurdat die verhale van mense onbelemmerd aangehoor word. Die 'luister na ervaringe' word die grondslag van 'n *transversale rasionaliteit*. Volgens Van Huyssteen (2006:9) laat transversale rasionaliteit die klem val op 'n inter-dissiplinêre gesprek met die doel om dialoog te bewerkstellig. Die dialoog wat bewerkstellig word, word op verskillende vlakke sigbaar, deurdat die mede-navorsers se verhale vertel word en daar dan 'n interdissiplinêre gesprek ontwikkel tussen die praktiese teoloë en sosiale wetenskaplikes.

Rasionaliteit vorm dus die basis vir die gesprek. Die konteks en interpretasie van ervaringe, saam met die verskillende tradisies vorm volgens Van Huyssteen (1997:113) die epistemiese waardes waarmee toegetree word tot die inter-dissiplinêre gesprek. Die inter-dissiplinêre gesprek binne die konteks van studie word met die doel om die lewenswêreld van die mede-navorsers beter te

verstaan, gevoer. Hierdie benadering maak dus vir die feit dat die onderskeie verhale uniek en verskillend kan wees, voorsiening. Die verskillende wetenskaplike perspektiewe wat saam met die teologiese interpretasies as gelykwaardige gespreksgenote bydraes lewer, het dus 'n demokratiese konstruktiewe dialoog tot gevolg (Van Huyssteen, 1999:282-6).

Alle gespreksgenote vanuit verskillende wetenskappe openbaar die metafoor van transversale denke. "The use of the concept/metaphor of transversality in all of these approaches exhibits interrelated senses of lying across, extending over, intersecting, meeting and converging without achieving coincidence" (Schrag, 1992:149).

Die belangrike bydrae hier vir 'n narratiewe studie is die besef dat, wanneer daar van een dissipline na 'n ander beweeg word, 'n inter-dissiplinêre gesprek moontlik gemaak word. Osmer (2006:338) voer aan dat die praktiese teologie 'n verantwoordelikheid het om die metodologie van die sosiale wetenskappe te verstaan. Die rede hiervoor is dat daar 'n pluralisme van idees in beide die wetenskappe en die teologie bestaan en dat die sosiale wetenskappe en die teologie in 'n bepaalde verhouding tot mekaar staan.

Die fokus verskuif nou volgens Schrag (1992:151) vanaf 'n blote aantekening van gebeure in 'n chronologiese volgorde na 'n sosiale verstaan van die praxis. Hy beskryf dit soos volg: "The focus is no longer on a present even of consciousness and much less on a belief structure that accompanies such an event, but rather upon the assemblages and patterns of discourse and action as progeny of communicative praxis" (Schrag, 1992:151). Hierdie kommunikatiewe praxis voed die transversale rasionaliteit op so 'n wyse dat die sosiale en historiese momente gekontekstualiseer word. Die betekenis hiervan vir hierdie studie is dat die verstaan van die verhale van immigrante 'n wedersydse kommunikasieproses word tussen die sosiale wetenskappe en die teologie, met

die gevolg dat die gevolgtrekkings 'n 'praxis-verstaan' tot gevolg het (Schrag, 1992:153).

'n Transversale rasionaliteit laat 'n proses van integriteit toe, wel menende dat ons as praktiese teoloë die werklikheid in die verhale van mense met ander vakgebiede deel en dus nie anders kan as om in 'n inter-dissiplinêre gesprek betrokke te wees nie.

2.4.3 Samevattende opmerkings oor hoe die teologiese posisionering die konteks van studie beïnvloed

Uit die bogenoemde gesprek is dit duidelik dat ek 'n keuse maak vir 'n spesifieke narratiewe benadering wat die konteks op die volgende maniere beïnvloed:

- Eerstens kies ek vir 'n epistemologiese posisionering wat realiteit verstaan binne die sosiale raamwerk van die kultuur en tyd waarbinne die verhale van mense se lewens afspeel.
- Die navorser kan nie volledig objektief funksioneer nie en moet dus in konstante gesprek met mede-navorsers bly ten einde 'n subjektiewe integriteit te behou.
- Hierdie narratiewe benadering plaas klem op die vertel en her-vertellings van verhale wat eindelijk 'n verhaal op sy eie word en self ontwikkel binne die sosiale bestel, met al die invloede wat op 'n holistiese manier in ag geneem word.

- Die betekenis hiervan is dat daar geluister word na die verhale van mense en dat die verhale van mense nie geanaliseer word nie. Die mede-navorsers word met respek behandel en die gevolg is 'n medeverantwoordelikheid ten opsigte van die verhaal wat op hierdie plek en tyd in die geskiedenis vertel word.

Die resultaat is dat daar drie uitgangspunte geld wat die navorsing soos volg beïnvloed:

- Die navorser en mede-navorsers neem nie 'n magposisie in ten opsigte van 'n meerdere kennis nie; die posisie waarbinne ons onself bevind is een van 'ons weet nie' en daarom luister ons.
- Die luister is nie passief nie, maar is 'n aktiewe, reagerende luister, waar die navorser en mede-navorsers dinamies aan 'n oop gesprek deelneem.
- Die metodiek is een van vraagstelling soos wat die oop gesprek ontvou, ten einde 'n verhaal te stimuleer wat die werklike leefwêreld van mense weergee.

3. IN-KONTEKSTUELE ERVARINGE

3.1 Die kriteria waarvolgens mede-navorsers aangewys word

In hierdie narratiewe studie is die uitgangspunt dat gespreksgenote as navorsingsgenote gesien word en nie bloot as objekte van studie hanteer sal word nie (Rubin & Rubin, 1995:10). Die doel is nie om 'n empiriese studie, wat verteenwoordigend van alle Suid-Afrikaansgebore immigrante is, daar te stel nie.

Die verhale van tien persone, of anders gestel, vyf gesinne, sal aangehoor en beskryf word. Die individuele verhale is egter die fokus van studie en elke verhaal wat vertel word, beïnvloed die studie deurdat die verhaal 'n bydrae tot die beter verstaan van immigrante in 'n post-moderne geloofsgemeenskap lewer. Die groep mede-navorsers vir hierdie studie is uit Suid-Afrikaansgebore Brisbaniëte saamgestel, wat elkeen vanuit hulle verskillende agtergronde in die Suid-Afrikaanse samelewing 'n unieke bydrae maak. Daar vind aanvanklike persoonlike gesprekke tussen die navorser en mede-navorsers plaas met die doel om betekeniswaarde aan hulle verhale te gee. Hier is dit belangrik om die gespreksgenote se verhale en spesifiek hul eie interpretasies van die verhale te vertrou.

Die verhale van mense wat hulle werk verloor het, asook mense wat in 'n nuwe werksektor hul toekoms moet verseker, word opgeteken. Verder word die verhale van mense wat onder moeilike sosio-ekonomiese omstandighede 'n nuwe lewe bou, aan die orde gestel. Die psigologiese uitwerking van die bogenoemde faktore word in 'n tweede-vlak gesprek aan die orde gestel deurdat daar van respondente vanuit die sielkunde gebruik gemaak word om 'n inter-dissiplinêre bydrae te lewer. Hierdie studie handel egter oor gelowiges wat immigrer en as sulks is daar spirituele aspekte in die verhale teenwoordig, wat die praktiese teologie 'n gespreksgenoot in die inter-dissiplinêre gesprek maak.

Phillips (1993:14) definieer die term gemeenskap as 'n groep mense wat binne 'n bepaalde konteks, geografies saamleef, 'n gedeelde agtergrond en waardes het en wat saam aan spesifieke aktiwiteite deelneem. Hulle beskik ook oor 'n hoë vlak van solidariteit. Die verskillende verhale van mede-navorsers dra tot die gedagte van solidariteit by wat in die vorming van 'n nuwe geloofsgemeenskap met 'n eiesoortige karakter gesien word.

Volgens Phillips (1994:15) is dit belangrik om die gemeenskap waarbinne die studie plaasvind toe te laat om self te bepaal wat die kriteria vir bespreking behoort te wees. Hy voer aan dat daar altyd 'n werkbare konsensus tussen mense bestaan en noem dit 'n gemeenskaplike verstaan, wat binne die gemeenskap waar die navorsing gedoen word, alreeds bestaan. Die kuns lê in die hande van die navorser om hierdie kriteria raak te sien en sodoende 'n epistemologiese waarborg vir die studie te verkry. In die geloofsgemeenskap van Mansfield, Christian Reformed Church, vorm diensbare leierskap deel van die manier waarvolgens lidmate leef. Daar bestaan alreeds 'n kultuur van diensbaarheid binne die gemeenskap; derhalwe moet dit deel van die bespreking van die kriteria wees. Al vyf gesinne wat as mede-navorsers optree, is op die een of ander wyse betrokke by diensbare leierskap, soos wat die verhale sal uitwys.

Die konsep van 'geloofsgemeenskappe' staan volgens Grenz en Franke (2001: 204) direk teenoor die individualisme van die westerse wêreld en dit bring die teologiese debat van individualisme versus gemeenskappe na die oppervlak. Die verstaan van 'gemeenskappe' in hierdie studie het geen politieke konnotasie nie en die term is dus nie met 'n *ander* betekenis as die Bybelse verstaan van *geloofs*-gemeenskappe gelaai nie.

Die kriteria waaraan 'n mede-navorsers moet voldoen is dat hy/sy 'n gebore en gelowige Suid-Afrikaner moet wees wat in Brisbane woonagtig is. Daar word geluister na die werklike immigrasieverhale van mense en die swaarkry van mense wat geïmmigreer het word beskryf. Hulle ware belewenisse word in ag geneem en daar word daarna gestreef om 'n holistiese blik op hulle menswees te verkry.

3.2 Etiese riglyne

Die keuse om van narratiewe navorsing gebruik te maak ten einde die verhale van immigrante na Brisbane op te teken laat die fokus op etiese kwessies val. Die persoonlike onderhoud sal as voertuig gebruik word om die navorsingsgenote in staat te stel om hul eie verhale te vertel en hulle word self toegelaat om daaraan betekenis te gee.

Hierdie navorsing handel oor immigrasie en mense vanuit verskillende geloofsgemeenskappe en die moontlikheid bestaan dat persoonlike ervarings en interpretasies van mede-navorsers sensitief van aard mag wees. Dit sal van die navorsers verwag word om die vertroulikheid van gesprekke te eerbiedig en die moontlikheid van anonimiteit word deurgaans aan elkeen gekommunikeer. Smythe & Murray (2001:196-197) stel voor dat die navorsers voortdurend bewus moet wees van grade van insluiting en die bereidheid of gereedheid van mense om dele van hulle lewensverhaal te vertel of nie te vertel nie.

Die persoonlike aard van die gesprekke het die gevolg dat sekere etiese riglyne daargestel behoort te word. Smythe & Murray (2000:313-318) stel die volgende riglyne voor:

- Vrywillige deelname aan die navorsing is 'n voorvereiste.
- Die gespreksgenoot moet ingelig word oor die navorsingsproses en moet toestemming verleen tot deelname.
- Die identiteit van mede-navorsers moet beskerm word. Dit beteken dat geen persoonlike of identifiseerbare inligting oor die persoon sonder sy/haar toestemming gepubliseer mag word nie.
- Die navorsing mag nie die persoon in enige opsig benadeel nie.
- Die navorser en navorsingsgenote behoort nie 'n konflik van belange te ontwikkel nie.
- Die mede-navorsers mag nie mislei word oor die uitkoms en doel van die navorsing nie.
- Die gespreksgenote behoort onder alle omstandighede ingelig te word oor die resultate van die navorsing.

Die etiese riglyne is op alle vlakke van die studie van belang en die navorser moet sensitief omgaan met die kennis wat uit die verhale voortspruit. Die gespreksgenoot se bedoeling moet voortdurend getoets word ten einde te verseker dat etiese kwessies nie die betekenis van die verhaal aantast nie. Die uniekheid van die individuele verhaal moet gerespekteer word en terselfdertyd moet die integriteit van die deelnemers, sowel as die persone en instansies wat genoem word, beskerm word.

Die Universiteit van Pretoria se amptelike Etiese Vorm (sien Bylaag 2) sal ingevul word, ten einde op 'n professionele manier die vertrouensverhouding tussen navorser en mede-navorser te bewerkstellig, alvorens daar met die studie begin word.

Die etiese kwessies is van kardinale belang in hierdie studie en dit is nodig om nie net daarvan bewus te wees nie, maar ook op te tree met integriteit, ten einde enige situasie professioneel te bestuur. Die voorstelle van Smythe en Murray (200:328-334), Gottlieb en Lasser (2001:191-194) en Hadjistavropoulos en Smythe (2001:163-174) in dié verband sluit soos volg aan by hierdie navorsing:

- Gespreksgenote sal vooraf gewaarborg word dat hulle gesprekke vertroulik hanteer sal word en dat niks sonder hul toestemming gepubliseer sal word nie. Persoonlike gesprekke kan egter nie voor die tyd voorspel word nie en dit is onmoontlik en ook nie die doel van hierdie studie om die inhoud daarvan vas te pen nie.
- Enige herinterpretasie deur die navorser sal vooraf met elke mede-navorser gekommunikeer word om te bepaal of dit 'n ware weergawe van die verhaal is en die betekeniswaarde daaraan toegeken, sal verreken word.
- Finale gevolgtrekkings en verbande met die groter verhaal sal gereflekteer word en met alle mede-navorsers bespreek word.
- Aangesien narratiewe navorsing deure vir terapeutiese gesprekke kan open, sal dit duidelik met die gespreksgenote gekommunikeer word dat hierdie studie nie 'n terapeutiese fokus het nie. Indien nodig sal persone vir professionele hulp verwys word en die waarde vir hierdie studie sal slegs 'n narratiewe bydrae wees.
- Anonimiteit sal as opsie bespreek word en indien die gespreksgenoot instem sal soveel as moontlik van die ter saaklike inligting in ag geneem word vir die studie.
- Geloofsgemeenskappe hoef nie by die naam genoem te word nie, behalwe die nuwe geloofsgemeenskap van die Christian Reformed Church, Mansfield in Brisbane, wat die fokus van hierdie studie uitmaak. Toestemming hiertoe is verkry.

3.3 Metodiek van studie, ten einde getrou te bly aan die teologiese posisionering

Chase (2003:79) stel in-diepte onderhoudvoering as metode voor om na die verhale van mense te luister. Persoonlike narratiewe moet altyd 'n sosiale karakter dra en daar bestaan wel 'n interaktiewe komponent tussen die individu en die samelewing. Navorsers moet in hul onderhoude hierop bedag wees. Die doel van die gesprekke en onderhoude is om saam te soek na betekenis in mede-navorsers se individuele verhale, binne die konteks van die sosiale bestel waarbinne hulle hulself bevind.

Die teologiese posisionering van hierdie studie is 'n narratiewe, post-fundamentele epistemologie en die navorsingsproses sal dus as sodanig hanteer word. Die kwalitatiewe aard van die navorsing lê klem op oop gesprekke as die vorm van dialoog wat gevolg word.

Die metodiek word binne hierdie bogenoemde raamwerk soos volg beskryf:

Daar word in aanvanklike gesprekke van 'n informele vraelys gebruik gemaak, met die doel om oop gesprekke te stimuleer. Om hierdie doel te bereik, sal die vrae opgestel word om oop eindes te hê (Chase, 2003:83-84). Die doel is om die mede-navorsers toe te laat om sy/haar lewensverhaal onbelemmerd, maar binne die parameters van hierdie studie, te vertel.

In hierdie gesprekke is dialoog van die uiterste belang en veralgemenings moet ten alle koste vermy word. Die fokus is eerder op persoonlike ervaring en die vrae moet 'n ervaringskarakter dra.

Bylaag 1 bevat 'n stel vrae wat in lyn is met die bogenoemde bespreking en wat as riglyne sal dien vir die aanvanklike onderhoude (wat as inleiding op die oop gesprekke en dialoog wat hieruit ontwikkel sal dien).

Die navorsing sal anoniem wees. Die gesprekke sal gefokus wees op die lewensverhale wat in 'n immigrasiebesluit gekulmineer het, sowel as die psigologiese aspekte en geloofswaardes wat tydens die proses van immigrasie deur die mede-navorsers aangespreek is. Onderhoude en gesprekke sal nie in mede-navorsers se werksure plaasvind nie, maar in hul vrye tyd. Die gespreksgeleenthede word so geskep dat daar nie tydsdruk ontstaan wat die vertel van verhale kan inperk nie.

Phillips (1988:330) waarsku daarteen dat die sekulêre wêreld 'n invloed op mense se lewens uitoefen. Die gevolg is dat hulle nie simpatiek teenoor die kerk ingestel is nie. Die praxis van hierdie studie word vanuit mede-navorsers se unieke perspektiewe beskryf en nie vanuit enige kerklike konteks of agtergrond nie. Die verhale van immigrasie en die betekenis wat gespreksgenote self aan hulle verhale toeken sal tydens die oop gesprekke, wanneer hulle hul lewensverhale vertel, aan die orde gestel word. Die realiteit waarbinne hulle leef in die geloofsgemeenskap in Mansfield en die realiteit van geloof in hulle *daaglikse lewens* vorm egter 'n integrale deel van die studie.

Die gesprekke sal op band geneem en in CD-formaat bewaar word, met die doel om ter enige tyd tydens die navorsingsproses daarna te kan terugverwys, asook om dit tot die beskikking van die breër akademiese gemeenskap te stel. Hierdie

metodiek sal dus die gevolg hê dat interpretasies van gespreksgenote en die navorser teen die verhale getoets kan word en dat die breër akademiese gemeenskap toegang sal hê tot die gesprekke.

Die verhale van mense word op die bogenoemde wyse opgeteken en aan die hand van die werk van Müller (2008:1-18) word die metodiek verder bepaal deur die aanwys van inter-dissiplinêre respondente uit die praktiese teologie en psigologie. Hierdie studie gaan post-fundamenteel te werk om die transversale rasionaliteit van die onderskeie immigrasieverhale nie net op te teken nie, maar te interpreteer vanuit verskillende vakgebiede. Dit hou die voordeel in dat daar nie teologies-eensydig gehandel word tydens die interpretasie van die verhale nie, maar die psigologiese impak van immigrasie op die mede-navorsers word erken.

Aanvanklik word daar op grond van Müller (2008:6) se navorsing aan die respondente vier spesifieke vrae gevra waarop 'n vakkundige refleksie verwag word. Die vrae is:

- Wat is jou besorgdhede wanneer jy die verhale lees?
- Wat is die unieke perspektief vanuit jou vakgebied?
- Waarom sal jou perspektief deur ander dissiplines aanvaar en verstaan word?
- Wat is jou grootste besorgtheid indien jou perspektief nie deur ander dissiplines erken word nie?

Hierdie bogenoemde metodiek word verder deur Müller (2009:222-225) in sy artikel "*Transversal rationality as a practical way of doing interdisciplinary work, with HIV and AIDS as case study*" uitgebrei, wanneer hy dit noem dat 'n tweede en derde reflektiewe beweging nodig is ten einde getrou te bly aan 'n post-fundamentele studie. Hierdie bewegings word spesifiek voorgestel om, addisioneel tot die besorgdhede van respondente, ook klem te plaas op die her-

interpretasie van die mede-navorsers. Die volgende vraag is van wesenlike belang: “Hoe hou ons die gespreksgenote in die gesprek?”

Hierdie vraag is belangrik omrede die inter-dissiplinêre gesprek die vraag na die vakkundiges/respondente se besorgdhede vra, maar die besorgdhede van die mede-navorsers nie erken nie. Die bogenoemde artikel, “*Transversal rationality as a practical way of doing interdisciplinary work, with HIV and AIDS as case study*”, van Müller (2009:222-225) is dus as ‘n latere ontwikkeling op sy aanvanklike werk, “*Postfoundationalism as a practical way of doing interdisciplinary work, with HIV and AIDS as case study*”, (Müller, 2008:1-18) bygevoeg, waarin hy klem plaas op die insluiting van die gespreksgenote in die interpretasieproses. Dieselfde metodiek word ook in hierdie studie gevolg, aangesien ek as navorser bewus is van die bogenoemde beweging in die werk van Müller. Die mede-navorsers in hierdie studie word dus van meet af aan deel van die gesprek gemaak en toegelaat tot her-interpretasies tydens opvolggesprekke nadat die respondente hul bydraes gelewer het.

Ten opsigte van die metodiek kan dus samevattend gesê word dat elke respondent gevra word om elkeen van die verhale vanuit ‘n spesifieke vakgebied van kundigheid aan te hoor en ‘n unieke bydrae te lewer. Hierna word die mede-navorsers die geleentheid tot her-interpretasie gegee en sodoende groei die verhale alvorens daar gevolgtrekkings en verdere interpretasies gemaak word.

3.4 Die ‘luister na ervaringe’ word die ‘beskrywing van ervaringe’

Die oop gesprekke is die voertuig waarmee daar van die ‘luister na ervaringe’ tot by die ‘beskrywing van ervaringe’ beweeg word. Effektiewe onderhoude wat aktiewe luister insluit is nodig. Die navorser moet goeie vrae vra wat enersyds

die narratiewe onderhoud in gedagte hou en andersyds die gespreksgenoot toelaat om sy/haar volle verhaal te vertel.

Die gesprekke sal aanvanklik laag-gestruktureerd wees, met die doel om basiese inligting te bekom. Die mede-navorsers sal egter toegelaat word om ongestruktureerde gesprekke te gebruik om betekenis aan hul eie verhaal toe te voeg. Die navorser sal dus aktief luister om spesifieke temas te identifiseer wat deurlopend na vore kom. Rubin & Rubin (1995:229-230) gee te kenne dat die navorser moet let op woorde en idees wat herhaal in die verhale. Dit gee betekenis aan die onderliggende temas en sodoende kry die mede-navorsers inspraak in die navorsingsproses.

Hierdie temas kan aanleiding gee tot verdere idees wat die verhale laat groei en weer met verdere literatuurstudie in verband gebring word. Dit het 'n breër verstaan en 'n wyer prakties-teologiese gespek tot gevolg, met die doel om die ervaringe van die gespreksgenote effektief te beskryf en te interpreteer.

Childs (1998:197) raak die tema van praktiese wysheid aan en beskryf dit as meer as net 'n tegniek wat bemeester moet word of net 'n sekere waarde of beginsel wat verstaan moet word. Praktiese wysheid en insig gaan oor die invloed wat die navorser op sy leefwêreld het. Hierdie invloed beskryf hy aan die hand van die kennis oor hoe om om te gee vir ander, hoe om die veranderinge wat rondom individue plaasvind te hanteer en hoe om God se hand in die proses van verandering uit te wys. Childs stel dit dan ook duidelik in die volgende woorde: "This kind of learning is not just cognitive or reflective. It is also intuitive, emotive and even bodily" (1998:197).

Die bogenoemde stelling is in lyn met my eie teologiese posisionering, spesifiek in soverre dit die holistiese en inter-dissiplinêre benadering ondersteun. Dit is in

hierdie studie belangrik dat die volle mens – kognitief sowel as intuïtief, reaksioner sowel as emotief – aan die orde kom wanneer die verhale van Suid-Afrikaansgebore gelowiges in 'n nuwe geloofsgemeenskap in Brisbane vertel word, met die soeke na die teenwoordigheid van God, soos wat die mede-navorsers dit ervaar.

4. INTERPRETASIES VAN ERVARINGE WORD IN SAMEWERKING MET NAVORSINGSGENOTE GEMAAK, BESKRYF EN ONTWIKKEL

4.1 Die navorser se interpretasies word met die interpretasies van mede-navorsers gebalanseer

Die kwessie van narratiewe eienaarskap word nou aan die orde gestel. Die navorsingsgenote geniet die epistemologiese voordeel aangesien hulle die verhaal vanuit hulle belewenisse en ervarings vertel. Daar is niemand wat die verhaal so goed ken soos hulle wat die praktiese ervaring het nie. Die narratiewe navorsingsmodel laat die navorsingsgenoot toe om 'n deelnemer aan die navorsingsproses te wees. Volgens Müller, Van Deveter & Human (2001:77) moet die navorsingsgenoot toegelaat word om *aktief* deel te neem aan die navorsingsproses, wat daartoe lei dat hulle hul eie werklikheid interpreteer en daaraan betekenis gee. Die onderhoud gaan dus nie net daarvoor om inligting te verkry nie, maar die navorser is in die *betekenis* wat aan die data toegeken word, geïnteresseerd.

Die navorser beskik oor toegang tot teoretiese kennis en literatuur, wat die mede-navorser se verhaal binne 'n groter konteks kan plaas. Dit is die verantwoordelikheid van die navorser om voortdurend herinterpretasies te maak, dit aan die data te toets, seker te maak dat die bedoeling van die mede-navorsers getrou weergegee word en dan die breër lyne en tendense raak te sien

en deur te trek. In hierdie proses word dit gekontroleer of die navorser se interpretasies met die navorsingsgenote se aanvanklike bedoeling ooreenkom.

My interpretasie ten opsigte van die immigrasieverhale van gelowiges is deur die volgende invloede gevorm:

- My eie bediening oor 'n tydperk van 16 jaar het veral in die afgelope vyf jaar strategiese denke rondom leierskap ingesluit. Die prosesse wat vernuwing noodsaak en verandering 'n onomwonde feit verklaar, is 'n tema waaroor ek eerstehandse ervaring het.
- Ek beskik ook oor goeie literatuur rakende leierskap vanuit 'n gespesialiseerde MBA-studie wat enkele jare gelede deur my voltooi is. Raakpunte met hierdie studie kan 'n inter-dissiplinêre bydrae lewer tot die gesprek oor diensbare leierskap, wat wesenlik deel vorm van hierdie navorsing.
- Die navorser waak teen 'n eensydige bydrae deurdat die mede-navorsers se verhale as eiesoortig en uniek beskou word en die insette van respondente uit verskillende vakdissiplines gebruik word.
- Nie slegs die gereformeerde tradisie nie, maar ook ander denominasies het in hierdie studie oor gelowige immigrasie, die verhale van mede-navorsers beïnvloed.
- Burger (1995:14) wys talle invloede wat 'n rol in veranderende tye speel uit. Verhale van mense wat finansiële probleme ondervind het as gevolg

van die verandering wat die immigrasieproses meebring, word aangehoor. Burger fokus egter op die geleenthede wat die kerk in sulke tye nie moet laat verbygaan nie. Dit sal saam met mede-navorsers gesoek, ontdek en ontgin word.

4.2 Metodiek om navorsingsgenote se eie interpretasies van ervaringe te fasiliteer

Chase (2003:91) beskryf die kuns om na die interpretasies van ander (in hierdie geval mede-navorsers) te luister, soos volg: Die vraesteller moet voorbereid wees met 'n stel vrae wat dien as riglyn vir elke gesprek met 'n mede-navorsers, maar die gesprekke moet oop wees en die klem is op die verhaal wat elkeen vertel. Op natuurlike plekke in die gesprek moet stilgehou word, ten einde te besin of daar na die volgende onderwerp oorgegaan behoort te word en of die tema nog verdere ontginning benodig. Hierdie metode fasiliteer die mede-navorsers se interpretasie van hulle eie belewenisse. Dit is belangrik om by hierdie stilhou-geleenthede in die gesprek as navorsers aan jouself die volgende vrae te stel:

- Wat wil die persoon eintlik kommunikeer, veral as dit wat die persoon sê en doen nie korreleer nie?
- Hoe beïnvloed die interaksie tussen my en die mede-navorsers die gesprek wat plaasvind? Fasiliteer ek die gesprek op so 'n wyse dat dit wat hy/sy wil kommunikeer nie belemmer word nie?
- Wat beskou ek as navorsers spesifiek interessant of van waarde in hierdie gedeelte van die gesprek en die bydrae wat hierdie mede-navorsers gelewer het?

- Watter sosiale faktore (strukture, tradisies en prosesse) is aan die orde om my te help om die gesprek beter te verstaan?

Die narratiewe metodiek sal aanvanklik laag-gestruktureerde gesprekke gebruik om mede-navorsers te help om hulle verhale te vertel. Die oop gesprek en die ontwikkeling van die verhale sal egter so gou moontlik op 'n natuurlike wyse aangemoedig word. Die idee is dat daar 'n definitiewe dialoog tussen navorser en mede-navorsers ontstaan. Hierdie dialoog sal dan die medium verskaf waarbinne interpretasie en her-interpretasie kan plaasvind.

Die verhale van mede-navorsers, as gelowiges in 'n nuwe geloofsgemeenskap, sal ook geleenthede identifiseer waar hulle as Suid-Afrikaansgeborenes die Evangelie kan uitdra en hulle sal toegelaat word om 'n eie interpretasie ten opsigte van evangeliseringsmoontlikhede te maak. Albert Schweitzer (1969:57) was van mening dat sending as sulks nie soseer op evangelisasie moet fokus nie, maar sy taak eerder as 'n reddende taak behoort te sien. Die kuns is om die nood (ook geestelike nood) van immigrante in Brisbane raak te sien en in die Australiese konteks die verhaal van 'n nuwe geloofsgemeenskap te vertel.

4.3 Terugvoer aan navorsingsgenote

Voortdurende dialoog sal gestimuleer word deurdat die navorser met elke opvolggesprek aan die mede-navorsers terugvoer sal gee. Dit sal interpretasies van die inter-dissiplinêre respondente insluit. Sodoende kontroleer die navorser die inhoud en betekenis van die vorige gesprek/ke met die mede-navorsers en nuwe kennis, insig en betekenis word tot die verhale toegevoeg.

Hiermee word verseker dat die mede-navorser eienaarskap vir sy/haar eie storie aanvaar, wat die voordeel inhou dat die ontwikkeling van die verhaal gestimuleer word. Die navorser kan tydens hierdie geleentheid relevante inligting vanuit die literatuurstudie aan die gespreksgenote kommunikeer, wat 'n dieper verstaan tot gevolg kan hê. Hierdeur word die mede-navorsers se verhale die geleentheid gegee om verder te ontwikkel. Dit stimuleer die oop gesprek en gereelde terugvoer voltooi sodoende die sirkel van kommunikasie en hou die gesprek lewendig en dinamies. Die narratiewe karakter van die studie word gevolglik gedien.

5. 'N BESKRYWING VAN ERVARINGE SOOS WAT DIT DEURENTYD DEUR TRADISIES VAN INTERPRETASIE GEVORM WORD

5.1 Die basis waarop die 'tradisies van interpretasie' bestudeer word

Ek kom uit die gereformeerde stroom van teoloë en die geloofsgemeenskap in Brisbane vorm ook deel van die gereformeerde tradisie. Tog is daar ook mede-navorsers uit ander tradisies wat waardevolle bydraes maak. Daar is diegene wat nie 'n gereformeerde agtergrond het nie en wel deel uitmaak van hierdie unieke geloofsgemeenskap. Die verskillende sosiale invloede word ook nagevors. West (1995:152) lê baie klem op die uitdrukking 'praat met', eerder as 'praat vir' of 'luister na' en hiermee wys hy op twee gevare wat vir hierdie studie definitiewe waarde inhou. Die outoritêre styl, of anders gestel die 'praat vir' Suid-Afrikaanse immigrante vanuit 'n meerderwaardige posisie kan nie nagevolg word nie. Die passiewe 'luister na' sal ook nie voldoende wees nie. Mede-navorsers, sowel as respondente word ingesluit en 'n benadering van 'praat met' word gevolg, ten einde 'n oop dialoog te bewerkstellig.

5.2 Die invloed van die wetenskaplike gemeenskap op die literatuurstudie

Hierdie prakties-teologiese studie sal 'n breër wetenskaplike gesprek tot gevolg hê. 'n Post-fundamentele teologie word nie in isolasie beoefen nie en die temas wat na vore kom uit die gesprekke met mede-navorsers sal inter-dissiplinêr bestudeer word.

In die teoretiese milieu sal die literatuur en ervaringskennis van die respondente en vakkundiges vanuit die teologie en psigologie, soos reeds gemotiveer, dus aan die orde kom. Die verskillende bydraes sal saamgelees word om 'n groter gesprek te dien, interpretasies te maak, te reflekteer op die waarhede wat in die verhale vertel word en 'n dinamiese dialoog word ten doel gestel.

Die literatuur oor diensbare leierskap, wat tydens my MBA-studies aan die 'University of Southern Queensland, Australia' gebruik is en wat op hierdie veld van studie toepaslik is, sal bestudeer en aangewend word. Die inter-dissiplinêre gesprek word hierdeur verder gestimuleer.

5.3 Die vorming van in-kontekstuele ervarings deur tradisies

Die verhale van die geïdentifiseerde mede-navorsers word in die breër sosiale konteks geplaas. Gedeelde waardes van gelowige immigrante sal uitgewys word binne die geloofsgemeenskap van Mansfield. Die konteks word gevorm deur die lewensverhale van immigrante uit verskillende agtergronde en tradisies vanuit die Suid-Afrikaanse samelewing.

'n Kontekstueel prakties-teologiese studie, met inagneming van verskillende geloofstradisies en die psigologiese wetenskappe, word dus veronderstel. Die mede-navorsers se verhale word aangehoor terwyl daar geluister word na die verskillende tradisies van agtergrond, sowel as hulle belewenis van die 'nuwe' gereformeerde tradisie binne die konteks van die geloofsgemeenskap in Mansfield.

Mede-navorsers word sodoende in die posisie geplaas om hulle eie lewensverhale en ervaringe van God se teenwoordigheid in hul lewens te verbind om sodoende deel te raak van God se plan vir die wêreld (Rossouw, 1993: 900). Hierdie siening veronderstel egter nie 'n verabsoluttering van hoe God teenwoordig is in die geloofsgemeenskap in Mansfield nie, maar gee elke mede-navorsers die geleentheid om sy/haar ervaring van God se teenwoordigheid te verwoord, soos wat hulle dit tydens immigrasie binne die konteks van die 'nuwe' geloofsgemeenskap ervaar.

6. 'N REFLEKSIE OP DIE RELIGIEUSE EN SPIRITUELE ASPEKTE, SPESIFIEK OOR GOD SE TEENWOORDIGHEID, SOOS WAT DIT ERVAAR WORD IN DIE SPESIFIEKE SITUASIE VAN HIERDIE GELOOFSGEMEENSAP IN BRISBANE

6.1 Die taal wat deur navorsingsgenote gebruik word om oor hul belewenis van God se teenwoordigheid te praat

Van der Watt (2000:19) bevestig dat waardesisteme mense se lewens rig. Hy stel dit duidelik dat 'n waardesisteme sin in mense se lewens gee en dat mense vanuit 'n waardesisteme optree. Die morele bewussyn van mense is in hierdie

studie van belang, as die dryfveer vir mense se besluit om na 'n ander land te verhuis, ten einde 'n nuwe lewe te konstrueer. Dit is belangrik om na mede-navorsers se geloofswaardes te luister, ten einde die geleentheid te skep om vrae rakende hulle ervaring van God se teenwoordigheid in hulle lewensverhale, te vra.

'n Post-fundamentele teologie erken dat tradisie 'n invloed uitoefen op die epistemiese en nie-epistemiese waardes wat 'n refleksie oor God en Sy teenwoordigheid meebring (Van Huyssteen, 1997:4). Daar sal 'n eerlike poging aangewend word om die navorsingsgenote se religieuse en spirituele verstaan van hulle ervaringe ten opsigte van God se teenwoordigheid te begryp (Müller, 2004:303) deur die taalgebruik binne hulle verhale te dekonstrueer.

Taalgebruik wys waardes waarmee die mede-navorsers besluite neem uit. Krisistye en gesprekke daarrondom is deel van die wyse waarop mense bewus word van hulle belewenisse van God se teenwoordigheid. Twyfeltaal wat wys op onsekerheid van mense in hulle eie vermoëns en in die samelewing as geheel, dui op die vermoede dat God nie teenwoordig is nie. Die verwoording van hierdie belewenisse is dus belangrik om die ervaring van God se teenwoordigheid, al dan nie, in die lewens van gebore Suid-Afrikaners, wat kies om te immigrer, te verstaan.

Die gespreksgenote se verhale reflekteer deurdadig hulle self 'n interpretasie as gelowiges in die gesprek indra, synde dat die studie fokus op Christene wat immigrer vanuit 'n Suid-Afrikaanse konteks na 'n nuwe Australiese omgewing. Die taal wat mede-navorsers gebruik om die rol wat God in hulle lewensverhale gespeel het en steeds speel, sal noukeurig aan die orde gestel word. Daarna sal opvolggesprekke plaasvind om te verseker dat die interpretasies van die navorser ten opsigte van die belewenisse van God se teenwoordigheid in die lewens van die mede-navorsers korrek is.

6.2 Die gesprek oor God word gefasiliteer in onderhoude, sonder om religieuse taal af te forseer

As prakties-teologiese werk is dit in die aard van die studie dat gelowige mede-navorsers oor God praat en dat hulle verhale as sulks teologies geïnterpreteer kan word.

Die belangrike is om te besef dat die post-modernisme 'n kritiese dialoog tot stand gebring het, waarin die gelowige sy/haar standpunt moet stel, nie net met woorde nie, maar ook met dade. Oden (1990:197-8) stel voor dat die navorsing nie met 'n monoloog besig moet wees nie. Volgens hom moet die geloofsgemeenskap dus die vermoë hê om te luister na die breër samelewing. Die vermoë tot interpretasie ontwikkel uit die aktiewe luister van die geloofsgemeenskap om sodoende sinvol te kommunikeer met die wêreld waarbinne hulle hulself bevind. Dit sal dan 'n werklike diepgaande dialoog tot gevolg hê.

Hierdie studie beoog dus 'n prakties-teologiese model waarbinne mense vanuit 'n geloofsgemeenskap met integriteit en Bybelse waardes toegelaat word om die 'taal wat hulle praat' en die 'lewe wat hulle leef' te dokumenteer. Hier is dit van belang om die gespreksgenote toe te laat om hulle eie taal te gebruik en ervaringe te beskryf soos wat hulle dit beleef. Die navorser sal doelbewus nie teologiese terme in die dialoog indra nie, maar eerlike vrae gebruik om 'n oop gesprek te stimuleer.

6.3 Die realiteit van vorige positiewe en negatiewe ervarings rakende God se teenwoordigheid

Die kerk as instituut het nie 'n groot impak op die post-moderne wêreld waarin sy haarself bevind nie. Volgens Grenz en Franke (2001:10) is dit omdat die kerk nie die kulturele situasie van die dag heeltemal begryp nie en nie, na die era van modernisme, die vermoë het om aan te pas nie. Geestelike leiers is in 'n groot mate besig om maar net die funksies van kerkwees instand te hou. Sommige mede-navorsers se verhale vertel van negatiewe ervarings van kerkwees, wat 'n beduidende invloed het op die waardes wat sulke persone in die nuwe geloofsgemeenskap ervaar.

Daar moet omsigtig te werk gegaan word met my persoonlike vorige positiewe of negatiewe ervarings rondom God se teenwoordigheid. Ekself as navorser moet hier terugstaan en besef dat sulke ervarings die gevaar van subjektiewe gedreweheid inhou, wat kan beteken dat die gesprek eensydig gevorm kan word vanuit my eie konteks. Dit kan die persepsie laat dat ek as navorser nie objektief is nie. Die metodiek van hierdie studie fokus egter daarop dat ek as navorser, tesame met die mede-navorsers, 'n oop gesprek sal voer en voortdurend sal soek na 'n realistiese wêreldbeeld. Die insette van mede-navorsers en hul moontlike negatiewe ervarings rakende God se teenwoordigheid sal geïnkorporeer word deur voortdurende dialoog oor die tema te verseker. Die doel is om saam te groei na 'n beter verstaan van die konteks waarbinne gelowiges God se teenwoordigheid beleef.

7. 'N RYKER BESKRYWING DEUR INTER-DISSIPLINÊRE NAVORSING

7.1 Temas vir verdere inter-dissiplinêre studie

Volgens Morse en Chung (2003:6) sal 'n spesifieke navorsingsmetode riglyne voorsien oor wat as data beskou behoort te word, asook die wyse waarop hierdie data versamel word. Tydens hierdie studie word van die kwalitatiewe narratiewe navorsingsmetode gebruik gemaak. Data word versamel deurdat die verhale van Suid-Afrikaansgebore immigrante wat na Brisbane verhuis het, aangehoor en geïnterpreteer word. Die interpretasie vind op verskillende vlakke plaas nadat die respondente vakkundige insette gelewer het. Die insette vanuit verskillende vakgebiede lewer temas vir verdere inter-dissiplinêre studie op.

Temas wat deur die bogenoemde proses vir verdere inter-dissiplinêre studie geïdentifiseer sal word is:

- diensbare leierskap,
- verhoudings met ouers en grootouers,
- opvoeding van kinders,
- afwesigheid van familieverhoudinge,
- plaasvervangende vriendskapsverhoudinge,
- dinamiek in huweliksverhoudinge,
- die waarde van die geloofsgemeenskap en
- immigrante se verhouding met God.

Wanneer die bogenoemde temas vir inter-dissiplinêre studie bespreek word, kan die volgende treffende aanhaling van die hoof-uitvoerende beampte van Deloitte, wat op 'n advertensiebord in die lughawegebou van Brisbane verskyn, van waarde wees: *"You become a better listener, when you become a leader or was it the other way round?"* Die metodiek van narratiewe navorsing, wat in hierdie

studie gevolg word, fokus op luister as 'n onmisbare skakel in die proses as geheel.

7.2 Die korrekte gebruik van relevante materiaal uit ander dissiplines en vakgebiede

'n Prakties-teologiese ondersoek sal spesifieke gesprekke met spesialiste in vier verskillende vakgebiede as aangewese metode gebruik. Dit sluit kliniese sielkunde, kindersielkunde, jeugwerk en pastorale gesinsterapie in. Verder sal die insette van hierdie vakwetenskaplikes deel vorm van die studie, soos wat die praktyk ontvou en teoretisering nodig mag word. Dit beteken dat inter-dissiplinêre gesprekke en insette van kenners in die primêre gebiede van praktiese teologie en psigologiese wetenskappe nodig is, omrede die ervaring van God se teenwoordigheid deur mede-navorsers en hul sielkundige belewenisse tydens immigrasie ondersoek word. Die beskikbare materiaal vanuit ander sosiale wetenskappe en die toepaslike literatuur vanuit my MBA-studies sal die prakties-teologiese perspektiewe aanvul en sodoende 'n holistiese benadering tot gevolg hê.

Dit beteken dat hierdie studie, soos wat Van der Linde (1998:91) voorstel, gefokus sal wees op 'n kombinasie van die volgende fasette in die lewensverhale van mede-navorsers: die emosioneel-affektiewe, die liggaamlik-sensoriese en die intellektueel-rationele. Hierdie fasette dra almal dieselfde gewig, maar kan nie binne die holistiese konteks pas, tensy die spirituele dimensie bygevoeg word nie.

Volgens die kritiese werk van Hirst (1975: 170) is dit nodig om in 'n multi-dimensionele studie die verskillende vakgebiede saam te vat in 'n holistiese

benadering, deurdat daar voortdurend gevra word na die werklikheid van die studie. Die gedeelde realiteit is belangrik en die ondersoek sal die psigologiese en teologiese uitgangspunte, as die werklikheid waarbinne mense leef, voor oë hou.

Wanneer daar egter meer as een invalshoek uit verskillende vakgebiede tot die navorsing gebruik word, moet daarop gelet word dat daar verskillende perspektiewe beklemtoon word. Die betroubaarheid van die navorsing en die geldigheid van die resultate word sodoende 'n brandpunt vir bepreking. Daar is vanuit 'n epistemologiese oogpunt geen probleem om verskillende invalshoeke tot die navorsingsmetode komplementêr tot mekaar te gebruik nie. Die belangrike is egter daar daar vanuit die narratiewe sosiaal-konstruksionistiese oogpunt duidelik met die konteks rekening gehou moet word. Die sosiale werklikhede van die mede-navorsers is multi-dimensioneel en die veelvlakkigheid van die gesprek vra dat die sosiale konteks deeglik verken moet word (Meeto & Temple, 2003:2-7).

7.3 Teologiese en nie-teologiese bewyse word gebalanseer

Die keuse vir 'n post-fundamentele teologie laat ruimte vir 'n narratiewe benadering wat in 'n inter-dissiplinêre studie ontvou. Die teologiese gesprek gaan oor die belewenisse van God se teenwoordigheid deur die gespreksgenote tydens hul proses van immigrasie en inskakeling in 'n nuwe geloofsgemeenskap. Daar bestaan egter ook nie-teologiese fasette in die verhale van die mede-navorsers wat bestudeer moet word. Hierdie studie poog nie om 'n volledige weergawe van hierdie nie-teologiese insette te gee nie, maar die sielkundige impak van immigrasie op die lewens van mede-navorsers word onder die loep geneem.

Die post-modernisme en die invloed daarvan op die keuses wat die gebore Suid-Afrikaners as immigrante na die Mansfield-geloofsgemeenskap in Brisbane uitoefen, word prakties-teologies ondersoek met inagneming van tersaaklike sosiologiese literatuur wat tot die gesprek toegelaat word. Van der Linde (1998: 99) maak dit duidelik dat post-modernisme vra dat die ou waarhede waaroor die kerk beskik op nuwe wyses aan die orde gestel moet word. Hierdie uitdaging word aanvaar in die vorming van geloofsgemeenskappe, wat nie net die tegnologie van die moderne wêreld in ag neem nie, maar ook die belewenisse van die post-moderne samelewing. Op hierdie wyse streef mense om sin te soek in hulle nuwe manier van bestaan tydens immigrasie.

8. ALTERNATIEWE INTERPRETASIES MET BETREKKING TOT 'n BYDRAE WYER AS NET DIE PLAASLIKE GEMEENSKAP

8.1 Metodiek om 'n alternatiewe verstaan van verhale te verseker

Die narratiewe benadering gaan nie net oor die vertel en beskrywing van verhale nie, maar ook oor die interpretasie van die verhale deur die mede-navorsers self. 'n Korrelatiewe metode word gevolg, met die veronderstelling dat tersaaklike inter-dissiplinêre vakgebiede in ag geneem is en hierdie veronderstellings word deurgaans getoets en uitgebrei, indien nodig.

'n Oop gesprek vir mede-navorsers en respondente sal gefasiliteer word met die doel om 'n alternatiewe verstaan aan te moedig. Die rede hiervoor is om vanuit 'n post-fundamentele prakties-teologiese raamwerk, 'n holistiese benadering tot die studie daar te en 'n oop dialoog te bewerkstellig. Craddock (1981: 55) stel die waarde van dialoog duidelik in die volgende woorde: " ... no dialogue, no

listening by the speaker, no contribution by the hearer. If the congregation is on the team, it is a javelin catcher.” Hieruit is dit dus duidelik dat aktiewe luister, saam gesels, saam soek en meervuldige bydraes vanuit die gemeenskap in ag geneem word, om 'n proses daar te stel wat alternatiewe verstaan aanmoedig.

Hierdie dialoog sal verder ook op 'n deurlopende wyse met die gespreksgenote gevoer word en sal sodoende lei tot storie-ontwikkeling. Storie-ontwikkeling of die alternatiewe verstaan van verhale is deel van die narratiewe navorsingsproses (Bosman: 2001:49). Die ontwikkeling van alternatiewe verhale is dus 'n gesamentlike proses tussen die navorser, mede-navorsers en inter-dissiplinêre gespreksgenote.

Die bogeneemde metodiek verseker die alternatiewe verstaan van verhale deurdat die ontwikkeling van 'n diensbare leierskapprogram, die totstandkoming van 'n 'derde kultuur,' die kerk as instituut, Christelike waardes van immigrante, immigrasieverhale van kinders en die rol van verskillende kerke in Australië as temas vir verdere studie na vore kom.

8.2 Die betrokkenheid van navorsingsgenote

Met in agneming van Müller en Schoeman (2004: 1-2) se riglyne vir 'n narratiewe benadering sal daar in hierdie studie vir 'n proses van deelneming en medeverantwoordelikheid deur die mede-navorsers gekies word. Die kuns is om die sosiale karakter waarteen die verhaal afspeel duidelik te verken, alvorens die holistiese verhaal vertel word.

Die navorsingsgenote in 'n narratiewe aanpak is nie navorsingsobjekte nie, maar juis mede-navorsers (Müller & Schoeman 2004:8). Hierdie mede-navorsers sal deurgaans toegelaat word om eie interpretasies te maak en deel te neem aan die storie-ontwikkeling. Enige onverwagse ontwikkelings in die verstaansproses kan met behulp van die insette van gespreksgenote uitgewys word.

8.3 'n Bydrae wyer as net die plaaslike gemeenskap

De Kiewiet (2004: 67) maak die geldige opmerking dat, alvorens 'n studie as geloofwaardig aanvaar sal word, verhoudings 'n top-prioriteit behoort te geniet. Meervoudige gesprekke met ander Australiese geloofsgemeenskappe in Adelaide, Perth en op die Gold Coast (suid van Brisbane), word dus voorgestel.

Hierdie gesprekke kan rondom die tema van diensbare leierskap, as instrument om immigrante te bereik, gevoer word. Aanvanklike en inleidende gesprekke is alreeds gevoer. Die stemme van ander gemeentes van die Christian Reformed Church in Australië en ook ander kerkverbande, moet gehoor word. Die voorgestelde gesprekke behoort die vorm van oop gesprekke aan te neem, ten einde 'n holistiese perspektief te bekom. Die narratiewe navorsing, kontekstuele navorsing en literatuurstudie sal in ag geneem word alvorens gevolgtrekkings gemaak sal word.

8.4 Voorlopige raamwerk van proefskrif

Hoofstuk 1

- Wetenskaplike posisionering en navorsingsmetodologie.
- Problematiek wat deur die studie aangespreek word.
- Oogmerk van studie

Hoofstuk 2

- Narratiewe beskrywing van tersaaklike verhale
- Post-fundamentele prakties-teologiese perspektief op die verhale
- 'Luister na'-ervaringe word die 'beskrywing van'-ervaringe

Hoofstuk 3

- Die aanstel van respondente en 'n interdisiplinêre gesprek wat hieruit voortvloei
- Storie-ontwikkeling en insette van respondente
- Identifisering van tersaaklike interdisiplinêre temas van studie

Hoofstuk 4

- Die narratief van diensbare leierskap in 'n post-moderne geloofsgemeenskap in Brisbane, Australië

Hoofstuk 5

- Die belewenis van God se teenwoordigheid, in 'n post-moderne geloofsgemeenskap in Brisbane, Australië

Hoofstuk 6

- Die ontwikkeling van alternatiewe interpretasies en gevolgtrekkings wyer as net die plaaslike konteks

Hoofstuk 7

- Refleksie op navorsingsproses

Bronnestudie